

Nieuwsbrief FSC Groepcertificering

Unie van Bosgroepen

Januari 2012

In deze nieuwsbrief:

- FSC-certificering anno 2012
- Enquête basisgegevens
- Audits door Control Union
- Terugkoppeling correspondentie FSC International
- Nieuwe cyclus 2012-2017
- Mogelijkheid om zelf bewerkt hout te verkoop met FSC-keurmerk
- Nieuwe FSC-standaard
- Informatiebijeenkomsten

Omdat er in het laatste jaar nogal wat ontwikkelingen hebben plaatsgevonden op het gebied van FSC, die gevolgen hebben voor de Unie van Bosgroepen én voor alle groepsdeelnemers, brengt de Unie van Bosgroepen deze nieuwsbrief uit. Op korte termijn zullen er ook informatiebijeenkomsten worden georganiseerd, waar we de informatie in deze nieuwsbrief verder zullen toelichten en waar wij graag al uw vragen beantwoorden.

FSC-certificering anno 2012

Bij de introductie van FSC in Nederland hadden de bouseigenaren hoge verwachtingen van het economisch rendement van FSC-gecertificeerd hout. Bovendien was de gedachte dat hout zonder FSC-keurmerk in de nabije toekomst niet meer af te zetten zou zijn. Daarnaast zag men in FSC-certificering goede mogelijkheden voor promotie van hout uit Nederlandse bossen en kon certificering ook bijdragen aan de kwaliteit van het beheer.

Sindsdien heeft FSC-certificering een enorme vlucht genomen. Vooral vanuit gemeentes is de vraag naar certificering flink gestegen, mede vanwege het feit dat er veel convenanten worden afgesloten over het gebruik van verantwoorde producten. Ook veel houtbedrijven zijn gecertificeerd. Het aanbod van FSC-gecertificeerd hout stijgt wereldwijd snel. In Nederland zien we echter een stagnatie. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de prijs van Nederlands FSC-hout. Die prijs ligt namelijk, tegen de verwachting in, niet hoger dan de prijs van hout zonder FSC-keurmerk (voor FSC-producten is dit prijsverschil er overigens wel). Het hout zonder keurmerk is bovendien nog steeds prima af te zetten.

De houtmarkt is een internationale markt. Het versnipperde aanbod in Nederland zorgt ervoor dat de houtverwerkende industrie voornamelijk drijft op geïmporteerd hout en dat de Nederlandse houtproducenten geen sterke speler zijn op de houtmarkt. Er kunnen dus ook geen goede prijzen worden afgedwongen.

Zelf een keten opzetten zou een oplossing kunnen zijn, maar ook dan is er geen voorspelling te doen over de afzetbaarheid van het hout. Wat voorlopig rest is het voordeel dat FSC kan bieden bij promotie en voorlichting en de bijdrage aan kwaliteitsverbetering in het bosbeheer. Is FSC dan nog de moeite waard? Voor het antwoord op deze vraag moet iedere bouseigenaar zelf zijn afweging maken.

Enquête basisgegevens

Afgelopen zomer is door de Unie van Bosgroepen de enquête Basisgegevens verstuurd naar alle deelnemers aan de FSC-groepcertificering. De enquête heeft voor veel commotie gezorgd. Velen van u hadden het gevoel dat de enquête de administratieve last onnodig verhoogde, omdat veel gegevens al bekend zijn bij de Unie van Bosgroepen. Wat was het nut van de enquête? Het betrof de uitvoering van een corrigerende maatregel die door Control Union aan de Unie van Bosgroepen was opgelegd. FSC wil voor alle gecertificeerde bezittingen beschikken over dezelfde basisinformatie. Die basisinformatie is wat uitgebreider dan de informatie die tot nu toe door de Unie van Bosgroepen is bijgehouden. De enquête was bedoeld om deze informatie aan te vullen. In principe is dit een eenmalige actie, waarna wij alleen nog mutaties hoeven bij te houden. Nieuwe deelnemers zullen bij toetreding worden gevraagd om al deze gegevens direct aan te leveren.

Het verplichte karakter van de enquête was voor de Unie echter lange tijd onduidelijk, en daardoor is dit bij het versturen van de enquête ook onvoldoende duidelijk gemaakt aan de deelnemers. De major tekortkoming die volgde op het te laat aanleveren van gegevens werd daardoor door verschillende deelnemers als buitenproportioneel ervaren. Op deze plek willen we alle deelnemers dan ook excuses aanbieden voor de onduidelijkheid die de enquête met zich meebracht.

De Unie heeft de enquête inmiddels verwerkt en de gegevens samengevoegd in een database. Alle major tekortkomingen zijn ingetrokken.

Audits door Control Union

Ook de audits door certificeerder Control Union hebben voor enige commotie gezorgd. Ieder jaar wordt de Unie van Bosgroepen als houder van het groepcertificaat geaudit. Het betreft dan een controle van het systeem dat door de groepsorganisatie (de Unie) wordt uitgevoerd. Daarbij wordt ook een steekproef getrokken uit het groepsledenbestand. Deze steekproef staat overigens los van de steekproef die de Unie zelf trekt voor haar jaarlijkse auditronde. De Unie is verplicht om mee te werken aan de audit door Control Union en dat geldt ook voor de groepsleden die in de steekproef zitten.

De Unie en de leden die in de steekproef van Control Union zaten, hebben aan den lijve ondervonden dat de eisen zwaarder zijn geworden, met name op administratief gebied. Dit komt vooral omdat de accrediterende instelling van FSC (ASI) hogere eisen stelt aan de certificerende organisaties (o.a. Control Union). Daar komt bij dat de audit sinds vorig jaar wordt uitgevoerd door een Engelsman, die zijn eigen internationale ervaring en aanpak meebrengt. Omdat deze auditor geen Nederlands spreekt, wordt hij tijdens de audit bijgestaan door een 'local expert'. Er wordt gewerkt met een buitenlandse auditor omdat de Nederlandse auditor van Control Union 'compromised' is. Dat wil zeggen dat hij banden heeft met FSC-groepsleden die kunnen leiden tot belangenverstrengeling.

De Unie van Bosgroepen zal de nieuwe, zwaardere aanpak bij de eigen audits moeten overnemen. De belangrijkste kenmerken van die aanpak zijn:

1. Hard bewijs van de toepassing van procedures: tijdens audits blijkt vaak dat beheerders activiteiten hebben uitgevoerd (bijvoorbeeld toezicht houden op illegale activiteiten of op de houtoogst), maar daarvoor geen bewijs kunnen aanleveren. De auditor moet de beheerder dan

dus geloven op blauwe ogen, maar dat kan niet. Daarom is documentatie vereist, ook van basale of vanzelfsprekende zaken. Voor veel eigenaren zal dit overkomen als een overbodige en lastige administratieve rompslomp. Want waarom zou je aantekeningen maken van een controle in het bos, als er geen bijzonderheden of onregelmatigheden zijn geconstateerd?

Wie gecertificeerd wil zijn/blijven heeft echter geen keuze en moet zorgen voor procedures en voor verslaglegging van de naleving hiervan. De ruimte zit niet in het wat, maar wel in het hoe. Houd procedures simpel en haalbaar. Om het makkelijker te maken heeft de Unie een aantal voorbeelden op de website gezet (zie www.bosgroepen.nl > FSC certificering > Interne instructies). Het is aan de groepsleden om deze aan te passen aan de eigen situatie.

2. De toepassing van 'best practices': FSC verwacht niet alleen dat de groepsleden voldoen aan de norm (de FSC-NL standaard), maar ook dat groepsleden zich voorbeeldig gedragen. In het veld is er regelmatig discussie over aanbevelingen van het Bosschap, bijvoorbeeld over hoogte rolstapels. Dit zijn immers aanbevelingen, die niet zijn opgesteld om als vereiste te worden gehanteerd. Echter, uit de audit door Control Union is gebleken dat groepsleden moeten streven naar de 'best practice' en dat de auditor hierop ook kan en moet controleren.

3. Ketenverantwoordelijkheid: de gecertificeerde is ook verantwoordelijk voor de aannemers. De verantwoordelijkheid houdt dus niet op bij het inhuren van een Erbo-erkende aannemer. Ook hierbij is een procedure nodig waarin staat beschreven hoe de eigenaar toeziet op het werk van de aannemer. Een verslag van toezichtactiviteiten moet worden opgenomen in de administratie.

4. Een ander punt dat aan de orde is gekomen tijdens de audit door Control Union is het gebruik van het FSC-logo en het FSC-certificaatnummer. In 2010 zijn de regels voor logo- en certificaatnummergebruik aangepast. Alle deelnemers zijn hiervan per brief op de hoogte gesteld. De instructie voor logo- en certificaatnummergebruik is ook terug te vinden op onze website. Wat gaat er vaak mis?

- Er wordt nog verwezen naar SKAL in plaats van naar Control Union (CU).
- Het FSC-logo staat bovenaan een brief of factuur.
- De trademarkclaim ontbreekt of wordt onjuist toegepast.
- Op de factuur wordt niet vermeld dat het om FSC puur gaat.
- Op de factuur wordt niet het juiste certificaatnummer vermeld.
- Er worden eigen ontwerpen gebruikt (voor folders, bordjes, websites, etc.) met het FSC-logo er in, die niet ter goedkeuring zijn voorgelegd aan de groepsmanager.

Wij vragen alle deelnemers om de instructies omtrent het gebruik van het logo en het certificaatnummer goed te bekijken. Wilt u afwijken van de standaardweergave, neem dan contact op met de Unie van Bosgroepen. De praktijk leert dat eigen ontwerpen meestal niet direct voldoen aan de eisen. Wij kunnen dan in overleg met u zorgen voor een ontwerp dat wel voldoet. Verder is het raadzaam om regelmatig op www.bosgroepen.nl te kijken om te zien of er in het kader van FSC nieuwe of veranderde eisen zijn.

Terugkoppeling correspondentie FSC International

De Unie van Bosgroepen en andere FSC-gecertificeerden in Nederland hebben geconstateerd dat de focus bij FSC verschuift van beheer (field performance) naar administratie, zoals ook weer bleek in de audit van Control Union (zie hierboven). Deze bureaucratisering wordt niet wenselijk gevonden en is slecht voor het draagvlak van het systeem.

In het voorjaar van 2011 heeft de Unie daarom samen met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Kroondomein Het Loo een brief gestuurd naar FSC Nederland en daarna naar FSC International. Het heeft lang geduurd voor hier een respons op is gekomen, maar uiteindelijk is er zowel vanuit

ASI (Accreditations Services International) als PSU (Policy and Standards Unit) gereageerd. ASI gaf aan puur het uitgezette beleid uit te voeren. PSU stond meer open voor suggesties en deelt onze zorg. Het signaal is dus opgepikt. Ook is er een motie van gelijke strekking aangenomen in de General Assembly van FSC. Deze motie heeft echter niet onmiddellijk effect. Eerst zullen de richtlijnen voor auditing moeten worden aangepast. Voorlopig zullen we met de huidige werkwijze moeten leven.

Nieuwe cyclus 2012–2017

Het FSC–certificaat van de Unie van Bosgroepen geldt steeds voor een vijfjarige periode. De tweede periode loopt eind oktober 2012 af. Dit betekent dat de Unie op korte termijn een nieuw contract moet afsluiten met een certificeerder. Gebleken is dat Control Union de laatste twee jaren veel meer tijd neemt voor haar audits dan vijf jaar geleden. Daar komt bij dat het auditteam tegenwoordig uit twee personen bestaat (lead auditor en local expert). De Unie houdt er dan ook rekening mee dat de kosten in de komende cyclus aanzienlijk hoger zullen zijn. Daarom wil de Unie weten welke verhoging voor de groepsleden acceptabel is, voordat er een nieuw contract met Control Union wordt aangegaan.

Als de belangstelling voor deelname voldoende groot blijft, dan zal er in het voorjaar ook een nieuwe belanghebbendenconsultatie plaatsvinden en een nieuwe inventarisatie plaatsvinden. Voorafgaand aan de belanghebbendenconsultatie moeten eerst de adreslijsten van de belanghebbenden worden geactualiseerd. De consultatie wordt uitgevoerd door Control Union. Ook zal er voor de nieuwe cyclus een inventarisatie van houtvoorraad en –bijgroei plaatsvinden op basis van steekproefplots. Deze zal worden uitgevoerd door Bureau Silve. Via deze landelijke inventarisatie kan worden gekeken of de groep als geheel voldoet aan de FSC–eisen t.a.v. inheemse soorten en dood hout.

Meer mogelijkheden voor groepsleden om bewerkt rondhout met FSC–keur op de markt te brengen

Tot nu toe geldt het FSC–certificaat van de Unie uitsluitend voor rondhout. Dat betekent dat het FSC–keurmerk door groepsleden alleen voor rondhout gevoerd mag worden. Het is in beginsel ook mogelijk dat groepsleden bewerkt hout met FSC–keurmerk op de markt brengen, zoals picknicktafels, bankjes, vogelhuisjes of wandelstokken. Daarvoor moeten wel eerst de procedures voor controle van de houtstroom door de groep worden aangepast. En het kan alleen wanneer de gecertificeerde uitsluitend hout uit het eigen gecertificeerde bos gebruikt. De Unie wil de mogelijkheden hiervoor graag verder verkennen, maar alleen wanneer er voldoende groepsleden zijn die hiervoor belangstelling hebben. Bent u geïnteresseerd? Meldt dit dan bij Daniël Ende (d.ende@bosgroepen.nl).

Nieuwe FSC–standaard

Tot 31 januari kunnen de FSC–gecertificeerden stemmen over het concept van de nieuwe internationale FSC–standaard. Afhankelijk van de stemming zal de standaard worden vastgesteld door de General Assembly of worden aangepast. De Nederlandse FSC–standaard was al aan revisie toe. In overleg met FSC is dit revisieproces aangehouden in afwachting van de nieuwe internationale standaard. Na vaststelling van de internationale standaard zal de Nederlandse Landentafel, waarin ook de Unie van Bosgroepen is vertegenwoordigd, de revisie van de NL standaard oppakken. Het voorstel voor de nieuwe internationale standaard, waarover gestemd kan worden, is te vinden op www.bosgroepen.nl en op www.fsc.org. Kenmerkend is dat bepaalde

principes meer in detail zijn uitgewerkt in de onderliggende criteria. Vooral principe 3 over arbeidsomstandigheden en principe 4 over relaties met de lokale bevolking zijn sterk uitgebreid. Opvallende nieuwe eisen zijn het minimumloon voor bosarbeiders (ook in dienst van aannemers!), betrokkenheid van belanghebbenden bij het opstellen van het beheerplan, een sociale component in het beheerplan, en het gebruik van inheemse soorten bij verjonging.

Informatiebijeenkomsten

De Unie van Bosgroepen wil in februari per Bosgroep een informatiebijeenkomst organiseren voor groepsleden. Tijdens deze bijeenkomsten willen wij een nadere toelichting geven op de onderwerpen in deze nieuwsbrief, leden en adspirantleden de gelegenheid geven om vragen te stellen en de bereidheid polsen voor voortzetting van de FSC-groepcertificering.

De bijeenkomsten vinden plaats op de volgende momenten:

- **Zuid Nederland:** donderdagochtend **9 februari** te Heeze
- **Midden Nederland:** donderdagmiddag **16 februari** (locatie volgt)
- **Noord-Oost Nederland:** vrijdagmiddag **17 februari** (locatie volgt).

U mag zelf bepalen waar u de bijeenkomst bijwoont. Reserveer de datum alvast in uw agenda. U zult zo spoedig mogelijk nadere informatie ontvangen over het programma.

Heeft u vragen naar aanleiding van deze nieuwsbrief, neem dan contact op met Rino Jans (r.jans@bosgroepen.nl / 0318 672 628).

Unie van **Bosgroepen**